

9 Teknisk

Drift

Alle tal i heile 1 000

Ansvar	9 TEKNISK	Regnskap	Buds(end)	Budsjett	Budsjett
		2022	2022	2022	2021
5000	BYGGESAK (Sjølvcost)	2 832	1 014	214	1 304
5100	EIGEDOMSAVDELING	37 694	36 736	36 159	37 703
5300	BRANNVERN	9 283	9 524	9 370	8 593
5310	FEIING OG TILSYN (Sjølvcost)	-	44	44	- 0
5400	KOMMUNALT KARTVERK	2 893	3 196	2 139	1 739
5410	OPPMÅLINGSFORRETNING (Sjølvcost)	- 51	-	-	17
5500	REGULERING	915	1 196	1 208	1 691
5510	PLAN	1 073	1 067	1 067	749
5520	GRUNNKJØP	1 610	1 236	1 236	1 436
6000	OPPARBEIDING UTBYGGINGSOMRÅDER	- 1 341	- 1 814	- 2 814	- 1 343
6100	VEGANLEGG	7 833	7 914	7 964	8 131
6200	VASSFORSYNING (VAR)	220	313	-	593
6300	AVLØP OG RENSING (VAR)	756	364	-	1 114
6350	SLAMTØMMING (VAR)	- 10	- 461	-	- 591
6400	RENOVASJON (VAR)	852	129	-	973
Sum gruppeansvar: 9 TEKNISK		64 558	60 458	56 587	62 109

Eininga omfattar ansvarsområda som vist i rekneskapsoversikta ovanfor. Avviket i regnskapet som gjer at sjølvcostområda ikkje går i null etter avsetning/bruk av fond, skuldast forskjellen mellom bokførte avskrivningar og avskrivningar i sjølvcostmodellen.

Merknad eigedomsavdelinga: Det er formannskapsvedtak på at inntekter frå sal av Giske kvileheim skulle styrke budsjettet til bygg og eigedom med kr. 1 400 000. Formålet var væling av utleigebustader og frittliggande omsorgsbustader. Budsjettendringa er ikkje iverksett då det ved ein feil ikkje har vore vedteke av kommunestyret, samt at kostnadane er vurdert som vedlikehaldskostnader som skal belaste drifta. I tillegg har eigedomsavdelinga hatt utgifter til korona i 2022 på kr 440 000 som ikkje er refundert.

I tillegg har eigedomsavdelinga hatt kostnader for ombygging av gamle Dagry barnehage til ombygging for Ukrainske flykningar på kr 350

000 som ikkje er refundert.

Tilsaman utgjer dette kr 2 190 000 i manglande inntekter/budsjettendring for eigedomsavdelinga i tabellen over.

Overblikk - utfordringar

Gjøsund næringsområde.

Målsettinga for området - *nasjonal fiskerihamn* - er politisk avklart i gjeldande reguleringsplan for området.

Mudringsprosjektet er no i sluttfasen etter store utfordringar når det gjeld grunnforhalda våren 2022. Fristen måtte forlengast og blir fullført våren 2023. Dei vanskelege grunnforhalda samt ekstraordinær lønns- og prisstiging har ført til overskridingar i forhold til ramma i forskutteringsavtalen på over 50 million kroner.

I april 2022 bad kommunestyret i k-027/22, kommunedirektøren arbeide fram ein plan for utvikling av Gjøsundet hamn og nye næringsområde og at utviklinga skulleskje i samsvar med føringane for berekraftig utviklin i samfunnsplanen og etter formuesbevaringsprinsippet i kommunelova.

I august 2022 vart mandat for prosjektarbeidet vedteke og at det skulle etablerast ein breidt samansett prosjektorganisasjon. PwC vart leigd inn som prosjektleiar og arbeidet skulle fullførast i januar/februar 2023. Det kortsiktige målet var å utvikle ein prosjektplan som skulle beskrive korleis området skal utviklast på kort- og lang sikt. Det skulle også lagast ein plan for organisering og utviklings- og driftsfase, og under det vurdere selskapsform og eigarstruktur. På lengre sikt er måleasetjingane å etablere ei grøn nasjonal fiskerihamn med breidt servicetilbod, eit nasjonalt knutepunkt for trafikk langs sjøvegen, attraktive næringsareal som kan bidra til etablering av både sjø og landbasert næring og dermed skape nye arbeidsplassar, auka kommunale inntekter som skal bidra til betre tenester og innbyggarane og å skape ein attraktiv bu- og arbeidskommune.

Utviklingsplanen er no i sluttfasen og skal til politisk behandling i løpet av våren. Sjølv om prosjektet vert avslutta kan ikkje arbeidet med forvaltning av Gjøsundet stoppe opp og kommunen må i 2023 rigge seg for å forvalte eigarskapet gjennom selskapsform, gjennom sal eller utleige/bortfeste eller ein kombinasjon av dette. Å få på plass nødvendig infrastruktur vil vere avgjerande for å utvikle heile området. I dette ligg også behovet for djupvasskai som ligg i planane til Ålesundregionens havnevesen.

Bygg- og eigedomsforvaltning.

Kommunen har eit bygningsmessig vedlikehaldsetterslep på om lag kr. 170 mill, fordelt mellom investeringsbehov og driftsbehov. Etterslepet er eit resultat av notorisk underfinansiering over mange tiår i ein målestokk og omfang som med rette kan kallast *styr forfall*.

Kommunestyret bad om ein forvaltningsrevisjon i 2021 som syner at kommunen underfinansierer drifta med kr 8 mill i året - noko som er nødvendig for å utføre verdibevarande vedlikehald. For å ta igjen etterslepet meiner bygg og eigedom det er nødvendig å auke drifts og vedlikehaldsbudsjettet med 10 million kroner.

Bygningskvalitet har direkte påverknad på tenestekvaliteten som utførast i same bygg.

I eit bærekraftsperspektiv fordrar rasjonell byggforvaltning meir enn rein funksjons-/verdibevarande vedlikehald. Gitt at ein skal kunne maksimere det enkleste bygg sin brukstid/nytteverdi må ein ha midlar til oppgradering for å møte endra krav til funksjon (brukstilpassning) og energibruk. Pr. i dag har ein ikkje resursar til dette - og har heller ikkje hatt dette over lang tid. Samla sett "forbruker" ein bygningsmassen mykje raskare enn forventta levetid, med tilsvarande hyppigare- og totalt sett fordyrande syklus av sanering/nybygg.

Kommunen forvaltar ikkje bygningsmassen på ein berekraftig måte. Utgiftene som skal til for å bevare verdiane må tilpassast det økonomiske handlingsrommet. Finansiering av verdibevaring for heile bygningsmassen må skje over fleire kommunestyreperiodar.

Organisatorisk må ein endre fokus- og arbeidsmåte frå *driftsfinansiert-* til *formuesbevarande forvaltning*. Dagens organisering av byggforvaltninga må difor revurderast og sjåast i samanheng med kommunens totale eiendomsportefølgje i eit næringsperspektiv. Ein bør starte opp dette arbeidet i løpet av 2023. Arbeidet vart starta i teknisk utval våren 2022 og vart tatt til vitande i kommunestyret sommaren 2022.

Vidare er det behov for avklaringar i overordna planar for framtidig tenestestruktur både innanfor skule og helse. Det er difor viktig at det gis politiske styringssignal i den pågåande rulleringa av kommuneplanens samfunnsdel. Tilsvarande har teknisk eining klare forventningar om konkrete prioriteringar i arealdelen.

Kommunen må vurdere alternative måtar å dekke behovet for omsorgsbustader og – institusjonar tilpassa endrinane i alderssamansetninga vi har i vent. Kommuneplanen sin samfunnsdel må ta opp i seg føringar for ei slik venta utvikling.

Sjølvkostområda - generelt.

Ansvarsområda er, med unntak av veiledningsplikta etter lova, sjølvfinansierande. Det enkelte sjølvkostområde påvirkar difor i liten grad kommunens drifts-/innvesteringsbudsjett. Ein føresetnad er imidlertid at gebyrnivået over tid dekker kostnadane.

Sjølvkostområda er del av det samla kostnads-/avgiftsnivået for innbyggjarar og næringsverksemdar i kommunen. Vi er no inne i ei periode med stor kostnadsuke for privathushaldningar og næringsverksemdar. Opptrapping av gebyrnivå/aktivitetsnivå bør så langt råd er skje gradvis etter ein overordna plan.

Finansieringsregime sjølvkost VAR – utbyggingstakt samt kvalitetsheving.

VAR- området vil vere eit nasjonalt «vekstområde» i åra framover - jf. auka krav til rensing, utbedring av tilstand på eksisterande leidningsnett, forsyningssikkerhet mm. Innvesteringstakt og nivå på driftskostnader påverkast også av utvikling i kommunens busetnadsstruktur – jf samfunnsdel-/arealdel kommuneplan.

VAR (Vatn, Avløp, Renovasjon) er eit av sjølvkostområda og vert finansiert gjennom årsgebyr frå abonnentane. Opprusting- og utbyggingstakt forutset vesentleg auke i gebyra dei komande åra. Det er behov for ein tettare prosess mellom politikk og administrasjon gjennom budsjettåret for å sikre tilstrekkeleg kunnskaps- og beslutningsgrunnlag.

I snitt utgjorde gebyrnivået for VAR-området i Giske kommune (året 2021) 71 % av landsgjennomsnittet, 71% av kostragruppe O1 (Små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger, lave frie disponible inntekter), 60 % av gebyrnivået til Sula kommune og 86 % av gebyrnivået til Ålesund kommune.

Akutt behov for oppbemanning sjølvkost Byggesak

Situasjonen på byggesak har over lengre tid vore kritisk med store utfordringar i forhold til restansar. Etter ein periode med sjukefråver, oppsigelse og permisjonar har ein gått frå vondt til verre. Våren 2022 stod vi att med 1 byggesaksbehandlar og det vart lyst ut etter 3 nye. Desse kom på plass i august 2022. Situasjonen har betra seg men framleis greier ikkje byggesak å ta etterslepet. I 2023 kjem det på plass ein ny saksbehandlar og håpet er å ta unna saksmengda samt gamle restansar.

Nivået på antal dispensasjonar som gis er alarmerande høgt – både i forhold til tilsvarende nivå i nabokommunene og nasjonalt nivå. Dispensasjonssaker er særskild arbeidskrevjande. Antalet dispensasjonar som gis vurderast som ein viktig forklaringsfaktor på manglande evne til å forsere saksmengda.

Behov for retning og prioritering i overordna planar.

Det er behov for større grad av prioritering/spissing av retningsval i overordna planar - både for det som gjeld framtidig busetnads- og næringsstruktur samt kommunal tenestestruktur. Politisk *eigarskap* er ein føresetnad for *implementering* av retningsvala i planperioden.

Utfordringar og måloppnåing

Utfordringar	Kva er gjort (maks 3 linjer)	Resultat og/eller effekt (maks 3 linjer)
Korona	A. Heimekontor – periodevis. B. Forsterka reinhald gjennom innleige av vikarar	A. Sjømløs overgang – minimal innvirkning. B. Redusert fare for smittespreiing.
Bemanning byggesak særskild kritisk grunna sjukdom, permisjon, oppseiing.	Maksimalt fokus på sakshandsaming samt kjøp av tenester frå privat firma. Etter juni-juli er bemanningssituasjonen bedra seg grunna permisjonsperiode avslutta.	Tidsbruk pr. sak på same nivå som 2021. Noko tap av gebyrinntekter grunna oversitting av fristar.
Tilrettelegging for utvikling av Gjøvsund næringsområde	A. Mudringsprosjektet er godt i gang og skal etter framdriftsplan ferdigstillast hausten 22. B. Prosess starta opp med målsetting om utarbeidng av masterplan i løpet av 22 C. Tidlegare solgt tomt er tilbakeført til kommunen frå HTR Eiendom AS	A. Ein kan starte opp arbeidet med etablering av sjøfront i form av kaier. Fleire av aktørane i sundet har starta opp førebuarande arbeid. B. Masterplan er ein føresetnad for målretta utvikling av Gjøvsund hamn som ei nasjonal - grøn - fiskerihamn. C. Tomta er no fristilt og framtidig bruk kan planleggast som del av kommunens øvrige areal.
Midlar til forvaltning drift og vedlikehald av kommunale bygg er kritisk lågt.	Driftsrelaterte oppgåver prioriterast.	Manglande verdibevarande forvaltning/vedlikehald er over tid ikkje berekraftig.
Fullføring av skuleprosjektet - endring skulestruktur	Ombygging av Godøy skule samt etablering av skule-/klasseromspaviljonger på Valderøya	Bygningsmessige endringar - del av strukturendring gjennom flytting av ungdomsskuleelevar frå Godøya til Valderøya samt flytting av barneskuleelevar frå Alnes til Godøya. Godøy barneskule nedlagt.

Bærekraftsmål

Overordna planarbeid: Rasjonell disponering av tilgjengelege areal til utbyggingsføremål. Langsiktig forvaltning av LNF-områda. Betre grunnlag for planlegging- og forvaltning av sjøområda gjennom kartlegging (marine grunnkart).

Regulering: Rasjonell utnytting av byggeområda samtidig som ein fortsatt legg til rette for gode bumiljø og lengst mogleg butid i eigen bustad.

Utbygging- og vedlikehald av teknisk infrastruktur: Dimensjonering av teknisk infrastruktur som stettar framtidige krav/behov (rensing av kloakk, handtering av overvatn/flomvatn, reduksjon av lekkasjer i vassforsyninga).

Gjennom myndighetsutøvelse i konkrete søknadsppliktige tiltak; oppfylle lova sin føremålsbestemmelse om bærekraft - jf plan- og bygningslova § 1.

Forvaltning av bygningsmasse: Gjennom god forvaltning å realisere det enkelte bygg sin ibuande levetid/potensiale.

Grøn havn - Gjøvsund nasjonale fiskerihavn: Legge til rette for "grøne løysingar" på kommunens næringsareal som td straum, gass, hydrogen, ballasthandtering (tømming/rensing/fylling), internlogistikk.

Koronaåret

Reinhald har vore krevjande, men totalt sett løyst på ein god måte - både gjennom anskaffelse av smitterobot og tilkallingshjelp. Etter tilbakemelding frå reinhaldsleiar er det imidlertid eit generelt behov for større fokus- og opplæring/kursing av reinhaldspersonellet i smittevern. Dette både som kompetanseaukande tiltak for tenesta og som tiltak for å trygge den enkelte tilsette gjennom bedre å kunne vurdere eigen smitterisiko. Særleg i starten av pandemien var det mange spørsmål og tildels uro blandt enkelte av dei tilsette.

Det har vore eit krevjande år også for bygg- og eigeomsavdelinga med auka arbeidsmengde grunna ombyggingar og andre bygningsmessige tilpassingar.

Dei øvrige tenestene har så og seie vore upåverka. For kontortilsette kunne ein så og seie omgåande gå over til heimekontor med fasilitering av intern-/eksterntmøter via teams. Pr. i dag er det kun unntaksvis-/periodevis at enkelte tilsette har heimekontor.

UTVALDE KOSTRATAL

Kommunalt avløp						
Nøkkeltall	Enhet	Giske	Ålesund	Sula	Kostragruppe 01	Landet uten Oslo
Årsgebyr for avløpstenesta - ekskl. mva. (kr)	Kr.	3074	3394	6454	4761	4435

Kommunal vassforsyning						
Nøkkeltall	Enhet	Giske	Ålesund	Sula	Kostragruppe 01	Landet uten Oslo
Årsgebyr for vassforsyninga - ekskl. mva. (kr.)	Kr	2459	2566	4053	3814	4033

Husholdningsavfall

Nøkkeltal	Enhet	Giske	Ålesund	Sula	Kostragruppe 01	Landet uten Oslo
Årsgebyr avfallstenesta - ekskl. mva. (kr)	Kr	2 690	3 320	3318	3001	3140

Samferdsel

Nøkkeltal	Enhet	Giske	Ålesund	Sula	Kostragruppe 01	Landet uten Oslo
Brutto driftsutgifter til gatebelysning pr kilometer belyst veg (kr)	Kr	22 829	14 777	14 482	21 420	25 553
Netto driftsutgifter til kommunale vegar og gater pr km (kr)	Kr	77 368	168 590	184 603	115 170	165 922

Utgifter til vedlikehold av formålsbygg

Eigendomsforvaltning

Nøkkeltal	Enhet	Giske	Ålesund	Sula	Kostragruppe 01	Landet uten Oslo
Utgifter til vedlikehold pr. kvadratmeter (kr)	Kr	36	76	19	90	107
Herav utgifter til reinhald	Kr	143	71	125	172	166
Herav energi- kostnader pr. kvadratmeter	Kr	49	97	59	103	99